

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/258/2021
Identifikačné číslo spisu:	1113218488
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1113218488.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu M.. O. C., bývajúceho v K., C.T. XXXXX/X, zastúpeného JUDr. Elenou Ľalíkovou, advokátkou, so sídlom v Bratislave, Podbrezovská 34, proti žalovanej Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o náhradu škody, o náhradu nemajetkovej ujmy z titulu vydania nezákonného rozhodnutia a nesprávneho úradného postupu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. v sume 11.440,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10C/110/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2021, č. k. 15Co/83/2018-261, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2021, sp. zn. 15Co/83/2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ď a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 13. decembra 2017, č. k. 10C/110/2013-199 zamietol žalobu žalobcu a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie právnej odôvodnil § 1 písm. a/, b/, § 3 ods. 1 písm. a/, b/, c/, d/, § 3 ods. 2, § 4 ods. 1, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, 2, § 7, § 9 ods. 1, 2, § 15 ods. 1, § 17 ods. 1, 2, 3, 4 a 5, § 18 ods. 1, 2, 3 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), a vecne tým, že žalobca sa predmetnou žalobou domáhal uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť mu sumu 11.440,- eur spolu s 8,25 % úrokom z omeškania od 1. mája 2013 do zaplatenia titulom náhrady škody (1.440,- eur náklady právneho zastúpenia v trestnom konaní, šesť úkonov právnej služby po 200,- eur a DPH vo výške 240,- eur) a nemajetkovej ujmy (10.000,- eur) spôsobenej nezákonným rozhodnutím, uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo 25. januára 2013 o zastavení trestného stíhania voči žalobcovi. Podľa judikatúry sa toto rozhodnutie považuje za rozhodnutie potvrdzujúce nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania ako aj rozhodnutia o vznesení obvinenia voči žalobcovi, čím bol naplnený základ žaloby. Žalobca listom zo dňa 25. februára 2013 požiadal žalovanú o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody titulom nezákonného rozhodnutia, žalovaná listom z 22. apríla 2013, doručeným žalobcovi dňa 9. mája 2013, uplatnený nárok odmietol uznať s odôvodnením, že postup orgánov činných v trestnom konaní bol správny a zákonný. Súd prvej

inštancie v odôvodnení rozhodnutia konštatoval, na základe výsledkov vykonaného dokazovania, že voči žalobcovi bolo trestné stíhanie zastavené. Žiadne z rozhodnutí vydaných v rámci trestného konania v prípravnom konaní nebolo zrušené pre jeho nezákonnosť a žalobca v súvislosti s jeho zadržaním dňa 22. marca 2012 a následným vedením trestného stíhania nepreukázal, že by vo vzťahu k jeho osobe išlo o nesprávny úradný postup orgánov činných v trestnom konaní. Súd prvej inštancie dôvodil, že extenzívnym výkladom zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, ako aj zákona č. 514/2003 Z.z., bol síce judikatúrou prijatý záver, že z pohľadu nároku na náhradu škody má rovnaký význam ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia aj zastavenie trestného stíhania, ako tomu bolo prejednávanom prípade, avšak uvedený záver nemôže byť prijímaný absolútne a bezvýhradne. Za nesprávny úradný postup a za nezákonné rozhodnutie nemôže byť automaticky považované každé začatie trestného stíhania, resp. každé vznesenie obvinenia, ktoré nevedlo k právoplatnému odsúdeniu obvineného, resp. obžalovaného, bez posúdenia a zohľadnenia osobitostí trestného prípadu. Žalovanej nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k žalobcovi súd nepriznal z dôvodu, že jej s prejednávanou vecou nevznikli.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. apríla 2021 sp. zn. 15Co/83/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil, že ak neskončí trestné konanie odsúdením obvineného, resp. vznesením obvinenia, je treba posudzovať prípadné nároky na náhradu škody podľa čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd s prihliadnutím na to, aby to bol demokratický právny štát, kto má povinnosť stíhať trestnú činnosť a aby to bol ten, proti ktorému bolo trestné stíhanie vedené (podozrivý, obvinený, obžalovaný), kto je povinný jeho úkony v trestnom stíhaní strpieť. Ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. nemožno preto aplikovať formalisticky, len podľa výsledku trestného stíhania. Je treba vždy skúmať, či sťažovateľom tvrdená škoda nie je dôsledkom svojvoľného postupu orgánov činných v trestnom konaní, v ktorom neboli rešpektované požiadavky čl. 2 ods. 2 a čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd. Takýmto prípadom nie je situácia, ktorá nastala v prejednávanej veci, teda stav, kde až v priebehu trestného konania, po odmietnutí výpovede kľúčovým svedkom W. orgány činné v trestnom konaní museli dospieť k záveru o zastavení trestného stíhania. Žalobca v konaní nepreukázal, že by orgány činné v trestnom konaní postupovali takým spôsobom, ktorý by nevyhnutne viedol k priznaniu náhrady tvrdenej škody a nemajetkovej ujmy v súvislosti s predmetným trestným konaním. Len z toho, že trestné stíhanie žalobcu bolo zastavené, bez ďalšieho, nevyplyva povinnosť nahradiť stíhanej osobe škodu vzniknutú v súvislosti s trestným stíhaním, ktoré nebolo začaté svojvoľne a nebolo vedené spôsobom, ktorý by vykazoval znaky svojvôle. Podmienkou vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je existencia nezákonného rozhodnutia, vznik škody, resp. nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť medzi nimi. Všetky podmienky musia byť splnené kumulatívne. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd, v zhode s názorom súdu prvej inštancie, dospel k záveru, že už prvá podmienka vzniku zodpovednosti štátu za škodu nebola splnená, skúmanie existencie ďalších podmienok by tak bolo nadbytočné. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci náležite zistil skutkový stav, z ktorého vyvodil aj správne právne závery. Nesprávnym právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd prvej inštancie v tomto nepochybil, na vec aplikoval správny právny predpis (zákon č. 514/2003 Z.z.), pričom tento aj správne interpretoval a zo správnych skutkových záverov vyvodil správne právne závery. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1, v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Namietal, že odvolací súd svojvoľne nerešpektoval ustálenú súdnu prax, vyslovenú k predpokladu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Právo na náhradu škody je založené na absolútnej objektívnej zodpovednosti za výsledok, teda bez možnosti akejkoľvek liberácie (§ 3 ods. 2 zákona č. 514/2003

Z.z.). Podľa nálezu ústavného súdu zo 14. septembra 2016 sp. zn. I. ÚS 395/2016 a zo 7. júla 2016 sp. zn. I. ÚS 320/2016, nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskočilo právoplatným odsúdením sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti /zákonnosti/ začatia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania (4MCdo/15/2009). Z rozhodnutia najvyššieho súdu z 18. decembra 2019 ale aj z 27. augusta 2019, sp. zn. 4Cdo/125/2019; 4Cdo/82/2019 vyplynulo, že rozhodovacia prax sa ustálila v tom, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania treba vychádzať z toho, že obvinený čin nespáchal, takže trestné stíhanie voči nemu nemalo byť vôbec začaté. Ak začalo, išlo o chybné či nedbalé alebo nezodpovedné uplatňovanie verejnej moci, majúce za následok vznik nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, a to bez liberácie, lebo v opačnom prípade by súd poskytol tejto nezákonnosti, či brutalite štátu plášť práva. Ďalej poukázal na nález ústavného z 13. novembra 2013 sp. zn. II. ÚS 163/2013, ktorého podstatou bola argumentácia dovolacieho súdu ohľadne premlčacích lehôt, ktorá nebola úplná a ani otázka príčinnej súvislosti medzi trestným stíhaním žalobcu a škodou nebola dostatočne odôvodnená, v dôsledku čoho bolo potrebné napadnutý rozsudok v zamietajúcej časti zrušiť. Vo vyhovujúcej časti zostal rozsudok nedotknutý a teda právoplatný a vykonateľný. Ak by platila právna veta použitá odvolacím súdom, tak by aj v tomto prípade chýbal základný predpoklad pre zodpovednosť štátu, ktorým je nezákonné rozhodnutie a preto by bolo zbytočné sa venovať ďalším otázkam (premlčaním a príčinnou súvislosťou) tak, ako to aj v tomto prípade uzavrel odvolací súd. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Žalovaná sa vyjadrila k dovolaniu a navrhla, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že argumentácie žalobcu opodstatňujú záver o prípustnosti a tiež dôvodnosti dovolania.

6. Podľa názoru žalobcu je jeho dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

6.1. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine a iných.), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

6.2. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovaně vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybni.

6.3. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl

súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

6.4. Základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05). Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybností, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení (II. ÚS 5/2020).

7. Dovolací súd v prejednávanej veci opätovne poukazuje na svoje právne závery vyjadrené v jeho rozhodnutiach, napr. 3Cdo/194/2010, riešiace problematiku vzniku nároku na náhradu škody uplatnenú v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. a od ktorých záverov nie je dôvod sa odkloniť.

8. V súlade s ustálenou súdnou praxou zodpovedá štát aj za škodu spôsobenú začatím trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím trestného súdu. Táto zásada bola vyjadrená už vo viacerých skorších rozhodnutiach, ktoré sa týkali náhrady škody spôsobenej štátnym orgánom v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Rozhodovanie súdov podľa tohto zákona sa ustálilo medziiným na názore, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol oslobodený spod obžaloby, má podľa § 1 až § 4 zákona č. 58/1969 Zb. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia (R 35/1991). Na to nadviazal záver, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov, podľa § 1 až § 4 zákona č. 58/1969 Zb., zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Na podstate týchto právnych záverov, ku ktorým sa dospelo vo vzťahu k prípadom škôd vzniknutých za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., zotráva súdna prax aj po prijatí zákona č. 514/2003 Z.z.

9. I keď jedným zo základných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, treba mať na zreteli, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu bola odčinená (viď bližšie rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4MCdo/15/2009, uznesením občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. decembra 2010 navrhnuté na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky). Zákon č. 514/2003 Z.z. výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby. Judikatúra dospela k záveru, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o

vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné stíhanie, na tom nič nemení. Podstata nároku na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania.

10. Tento právny záver (výklad), ktorý je jednotne prijímaný dovolacím súdom, bol opätovne analogicky vyjadrený i v rozsudku Najvyššieho súdu SR z 30. septembra 2019, sp. zn. 6Cdo/75/2017, ktorý bol prijatý na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky na ostatnom zasadnutí občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 16. septembra 2020 s právnou vetou: „nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v zmysle § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov nie je podmienený povinnosťou podať proti rozhodnutiu o väzbe sťažnosť alebo iný opravný prostriedok“. (Ako poznámku uvádza dovolací súd, že uvedený rozsudok prešiel i testom ústavnosti, keď Ústavný súd Slovenskej republiky odmietol uznesením z 27. augusta 2020, sp. zn. II. ÚS 369/2020, sťažnosť proti záverom v ňom obsiahnutým ako zjavne bezdôvodnú).

11. Zákon č. 514/2003 Z.z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa nemôže zbaviť. Neposudzuje sa teda správnosť rozhodnutia jeho orgánu z hľadiska, či pri rozhodovaní porušil právnú povinnosť a škodu zavinil. Rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania. V tomto smere nie je správny výklad, ktorý poskytol odvolací súd v otázke podmienenia nároku na náhradu škody v súvislosti so zastavením trestného stíhania, keď je názoru, že v určitých prípadoch nie je nutné nahradiť stíhanej osobe škodu ktorá jej vznikla v súvislosti s trestným stíhaním, ak toto nebolo zahájené svojvoľne a nebolo vedené spôsobom, ktorý by vykazoval znaky ľubovôle. V tejto súvislosti súdy oboch inštancií odkázali na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. II. ÚS 163/2013-50 zo dňa 13.11.2013. Ústavný súd v ňom konštatoval, že „Skutočnosť, že vydaním uznesenia o vznesení obvinenia dochádza k posunu v rámci procesných štádií trestného konania, do štádia, v ktorom sa trestné konanie vedie už pre vyšší stupeň pravdepodobnosti, že prešetrovaný skutok spáchala konkrétna osoba v tomto uznesení označená, t. j. trestné konanie sa presúva do štádia zisťovania skutočností rozhodujúcich pre potvrdenie alebo pre vyvrátenie tohto trestného obvinenia, ktoré je tak vlastne predpokladom tohto šetrenia, tak vzhľadom na uvedené uznesenie o vznesení obvinenia, na vydanie ktorého boli v čase jeho vydania splnené všetky zákonné predpoklady a z tohto dôvodu nebolo zrušené ani v konaní o sťažnosti proti tomuto uzneseniu, nemožno bez ďalšieho považovať za nezákonné, resp. za odporujúce zákonu iba z dôvodu, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní určitého skutku konkrétnou osobou sa neskôr z rôznych dôvodov nepotvrdila. Legálnym prostriedkom obvineného z trestného činu, ako aj iných oprávnených osôb (§ 185 Trestného poriadku) ako rozptýliť zákonnosť dôvodov, na ktorých je obvinenie postavené, je podanie sťažnosti proti nemu.“ Dovolací súd na margo upriamuje pozornosť na rozhodnutie najvyššieho súdu z 18. augusta 2010 sp. zn. 4MCdo/15/2009. Toto rozhodnutie, ktoré sa týkalo náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., bolo po jeho prerokovaní občianskoprávnym kolégiom publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/2014, právna veta ktorého znie: „Zmyslu a účelu § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov zodpovedá interpretácia tohto ustanovenia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným“. I keby z rozhodnutí najvyššieho súdu a ústavného súdu, vyplývala rozdielnosť rozhodovania najvyššieho súdu, táto rozdielnosť rozhodovania bola už prekonaná postupmi a mechanizmami zodpovedajúcimi právnej úprave účinnej do 30. júna 2016; t. j. v súčasnosti táto rozdielnosť neexistuje. V čase po rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/15/2009 najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Tieto rozhodnutia spočívajú na právnych záveroch zodpovedajúcich záverom ústavného súdu, ktorý v rozhodnutí zo 7. júla 2016 sp. zn. I. ÚS 320/2016 konštatoval, že „nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej

nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania“, a ktorý k tomu v ďalšej časti svojho rozhodnutia dodal, že „pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca“.

12. Od publikovania judikátu R 37/2014 sa rozhodovacia prax najvyššieho súdu ustálila (nie je rozdielna) v tom, že vtedy, keď došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom zákonosti začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania.

13. Z týchto dôvodov najvyšší súd konštatuje, že nastolená právna otázka „nie je“ v súčasnosti dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne a preto argumentácia súdov oboch inštancií je nesprávna. Náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu (§ 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.). Takéto právo má aj vtedy, ak v súvislosti s rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade so zákonom, vynaložil náklady na trovy nutnej obhajoby (R 70/1994).

14. Odvolací súd vo svojom, dovolaním napadnutom rozhodnutí uzavrel (bod 13-17), že v nebola splnená základná podmienka pre vznik zodpovednosti štátu, a to existencia nezákonného rozhodnutia, lebo trestné stíhanie žalobcu nebolo zahájené svojvoľne. Tento právny záver o nesplnení podmienky na uplatnenie v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. z hľadiska judikatúry dovolacieho súdu predstavuje odklon, ktorý je však založený na nesprávnom právnom posúdení veci z dôvodov hore uvedených.

15. Uvedené odklonenie sa odvolacieho súdu od právnych záverov zodpovedajúcich ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu zakladá prípustnosť dovolania žalobcu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Zároveň je však tiež dôvodom pre záver dovolacieho súdu, podľa ktorého žalobca dôvodne namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Poukazom na dôvod zrušenia rozhodnutia podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa dovolací súd nezaoberal dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f/ CSP.

16. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

17. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.